

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله

راهکارهای اجرایی برای شکل گیری و تقویت هویت اسلامی - ایرانی

کودکان پیش دبستانی

زهرا حسینی

عضو گروه تولید محتوای پیش دبستانی استان اردبیل - آموزگار ناحیه یک اردبیل

zhosseiny11@yahoo.com

زهرا قلی پور

عضو گروه تولید محتوای پیش دبستانی استان اردبیل - کارشناس نظارت بر مراکز پیش دبستانی استان

مریم نجف نژاد

عضو گروه تولید محتوای پیش دبستانی استان اردبیل - آموزگار ناحیه دو اردبیل

چکیده

هدف پژوهش حاضر، تبیین ضرورت شکل گیری هویت ایرانی اسلامی کودکان و ارائه راهکارهای اجرایی برای تقویت این مهم در مراکز پیش دبستانی و در میان کودکان می باشد. اطلاعات این پژوهش به شیوه توصیفی و از تحلیل اسناد و مدارک، گزارشهای تحقیق، منابع چاپی و الکترونیکی استخراج گردید و نتایج حاصل از آن نشان داد: برای تحکیم و اعتلای هویت ملی نوآموزان در قالبی ایرانی - اسلامی، باید از راهکارهای بسیار ساده و غیرمستقیم و یا به عبارتی نامحسوس استفاده شود. مستقیم گویی در مورد هویت ملی برای این رده سنی نامفهوم و بی فایده خواهد بود. همچنین در تدوین محتوای کتاب های دوره ی پیش دبستانی حتماً باید به پرورش و تقویت هویت ملی کودکان به ویژه از نظر نمادهای ملی توجه گردد چرا که در این مقطع سنی، نوآموزان از خواندن متون عاجزند و بیشتر به تصاویر و نمادها توجه می کنند.

واژگان کلیدی: هویت، هویت ملی، هویت اسلامی، دوره پیش دبستانی.

مقدمه و بیان مساله

هر ملتی ویژگی‌های منحصر به فردی دارد که این ویژگی‌ها هویت آن ملت را تشکیل می‌دهد. هویت در واقع پاسخی به چستی و کیستی هر فرد بوده و مجموعه خصوصیتی است که او را از دیگران متفاوت و متمایز می‌کند. در میان انواع هویت (دینی، ملی و فرهنگی)، هویت ملی جایگاه بالاتری دارد (میلر، ۱۹۹۵، نقل از لطف آبادی، ۱۳۸۵). امروزه ملیت بیش از هر زمان دیگری زبازد خاص و عام است اما به دلیل توسعه فن آوری‌های نوین، تعاریف قبلی زمان و مکان و مرزهای جغرافیایی دستخوش تغییر شده و لذا تقویت هویت ملی در سایه تقویت هویت بومی - محلی اهمیت دوچندان یافته است (پروکس^۱، ۲۰۱۸).

در ابتدا به چند مورد از تعاریفی که از سوی صاحب نظران این حوزه در مورد هویت ملی ارائه شده است اشاره می‌شود.

یوسفی (۱۳۷۹: ۲۶) معتقد است هویت ملی به این معناست که افراد یک جامعه نوعی منشا مشترک را در خود احساس کنند. هویت ملی عبارت است از مجموعه ویژگی‌ها، وابستگی‌ها و پیوندهای جغرافیایی یا تاریخی، فرهنگی، حماسی و قومی که زندگی انسان را در برمی‌گیرد؛ و عضو جامعه به آن می‌بالد و افتخار می‌کند (میرمحمدی، ۱۳۸۰، نقل از لطف آبادی، ۱۳۸۵).

استاد شهید مرتضی مطهری (۱۳۷۲) در کتاب خدمات متقابل ایران و اسلام می‌نویسد: اگر هویت ملی را نوعی احساس ملی بنامیم تعریف آن عبارت خواهد بود از: وجود احساس مشترک یا وجدان دسته جمعی در میان عده‌ای از انسانها که یک واحد سیاسی یا ملت را می‌سازند.

هویت اسلامی نیز در واقع نشان دهنده احساس تعلق و تعهد به دین و جامعه دینی است. هویت اسلامی بازنمایی این واقعیت است که هیچ فرد یا گروهی به فرد یا گروهی دیگر برتری ندارد، جز کسانی که تقوای الهی داشته باشند (ایمان و روحانی، ۱۳۹۲: ۱۲۹). از دیدگاه استاد مطهری (۱۳۷۲)، ایرانیان با گرایش به اسلام، ضمن این که هویت گذشته‌ی خود را حفظ کرده‌اند، با جذب تعالیم متعالی و روح‌بخش اسلام، و با بهره‌گیری از ویژگی‌های اخلاقی فرهنگ ایرانی، به بارور کردن فرهنگ و تمدن اسلامی پرداختند و توانستند با تحکیم هویت ایرانی، به هویت دینی خود نیز معنای جدیدی بدهند.

هویت ملی نمادهای مختلفی دارد که می‌توان به پرچم، سرود ملی، جشن‌های ملی و تقویم رسمی (شیخاوندی، ۱۳۸۳، نقل از لطف آبادی، ۱۳۸۵)، مکان‌های تاریخی (میرمحمدی، ۱۳۸۳؛ بیران^۲، ۲۰۱۱)، آداب و رسوم، صنایع دستی، حوادث تاریخی، باورها، احساس تعلق خاطر به کشور، حس غرور و تعصب ملی، حس احترام به هموطنان (برت^۳، ۲۰۰۰)، دانش جغرافیای ملی (برت، ۲۰۰۰؛ گلیسلی^۴، ۲۰۱۴) و ... اشاره نمود.

1. Proulx
2. Biran
3. Barrett
4. Gelisli

زبان فارسی و حجاب نیز از عناصر هویت اسلامی ایرانی قلمداد شده است. مردم ایران، نظام ارزشی و فرهنگی خود را از دین که امروز به صورت دین اسلام تجلی یافته است می جویند. آنان توسط زبان فارسی با یکدیگر مراد کرده دارند و بر آن به عنوان وجه مشترکی میان اقوامی که به زبان های مختلف مادری تکلم می کنند ارج می گذارند. آیت الله خامنه ای نقش زبان فارسی را در گسترش دین اسلام در ایران و دیگر نقاط مختلف دنیا بسیار تعیین کننده می داند و هم چنین دلیل عمده نفوذ زبان فارسی در کشورهای مختلف را بار معنایی فرهنگ اسلامی می دانند؛ بنابراین ایشان در این مورد هم معتقد به همسازی عناصر هویت اسلامی و ایرانی هستند و آن ها را تقویت کننده و تحکیم بخش هم می دانند (پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، ۱۳۷۷/۱۲/۱۲، نقل از مرشدی زاد و احمدلو، ۱۳۹۶). ایشان با تاکید بر اینکه حجاب قبل از اسلام نیز در ایران وجود داشته و فقط به طبقه اعیان تعلق داشته است حجاب و چادر را به عنوان عناصر هویت اسلامی ایرانی دارای نوعی از همسازی می دانند (پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری، ۱۳۸۶/۱۰/۱۳، نقل از مرشدی زاد و احمدلو، ۱۳۹۶).

برت (۲۰۰۰) در تحقیق خود که با مشارکت همکارانش در اسکاتلند، اسپانیا، ایتالیا، روسیه، اوکراین، گرجستان و آذربایجان انجام شد نشان داد دانش جغرافیای ملی در سنین ۵ تا ۱۱ سالگی به طور معنی داری افزایش می یابد و میزان دانش جغرافیای ملی با میزان حس هویت ملی کودکان رابطه مثبت دارد.

تحقیقات متعدد نشان می دهد کودکان ۵ ساله می توانند در مورد عضویت خود در گروه های ملی صحبت کنند. از سن ۵ تا ۱۱ سالگی به طور معنی داری هویت ملی کودکان توسعه می یابد و میزان شباهت کسب شده بین خود و ملیت در این سالها افزایش می یابد. تحقیقات بیانگر این نکته است که کودکان در ۵ سالگی نگرش مثبتی نسبت به ملیت خود و تعلق خود به آن دارند ولی نگرش چندان مثبتی نسبت به ملیت های دیگر ندارند. در مقابل بین ۵ تا ۱۱ سالگی نگرش مثبت به ملیت خود کم رنگ تر می شود و نگرش مثبت تری نسبت به ملیت های دیگر به دست می آورند. بنابراین لازم است در این مقطع سنی برای تحکیم هویت ملی و جلوگیری از نفوذ مظاهر ملیت های دیگر اقدام عاجل صورت گیرد (برت، ۲۰۰۰).

راهکارهای اجرایی برای پرورش هویت اسلامی - ایرانی در کودکان پیش دبستانی

می توان گفت در فلات ایران اقوامی زندگی می کنند که خود را ایرانی می دانند و به ایرانیت خویش می بالند زیرا از تاریخ پر افتخاری برخوردارند. هدف این قوم کسب ترقی و پیشرفت در سایه دینداری است. از این رو تجدد خواهی را نیز به عنوان عضوی از عناصر اصلی فرهنگی خویش اما با یک نگاه ابزاری پذیرفته اند (زاهد، ۱۳۸۵). با توجه به اینکه تاریخ، هنر ایرانی، زبان فارسی، آداب و رسوم، جشن های ملی، میراث مشترک فرهنگی مکتوب و شفاهی و آثار باستانی و ... از مواردی هستند که هویت ملی ایرانیان را تشکیل می دهند لازم است در حفظ و اشاعه این سرمایه های فاخر و گرانبها تلاش کرد. با توجه به اهمیت پرورش هویت ملی، هدف هشتم در اهداف تفصیلی یازده گانه دوره پیش دبستان به پرورش هویت ملی اختصاص یافته و شامل قلمروها و محدوده ی محتوایی زیر است:

الف) تقویت تعلقات ملی

- افتخار به مسلمان و ایرانی بودن
- آشنایی و علاقه به امام خمینی (ره)، رهبری انقلاب و شخصیت های دینی و ملی
- آشنایی و علاقه به مسجد و مکان های زیارتی

• آشنایی و علاقه به میراث فرهنگی (اماکن تاریخی، آداب و رسوم پسندیده و ...).

(ب) شناخت، تقویت علاقه و احترام به نمادهای ملی

- شناخت پرچم جمهوری اسلامی ایران و احترام به آن
- حفظ کردن سرود ملی کشور و احترام به آن
- آشنایی اجمالی با نقشه کشور ایران
- آشنایی با زبان فارسی و علاقه به آن
- آشنایی با نام رهبر و رئیس جمهوری و احترام به آن ها

(پ) آشنایی و احترام گزاردن به آداب و رسوم و مناسبت‌های دینی و ملی

- توجه به اعیاد و مناسبت‌های مهم اسلامی، ایرانی و انقلابی (مبعث، غدیر، نیمه شعبان، فطر، قربان و نوروز، محرم و روز عاشورا، ماه رمضان، شب‌های قدر، دهه ی فجر، ۱۲ فروردین، روز مادر، روز پدر، روز معلم، روز طبیعت، روز درختکاری و شب یلدا) و علاقه به حضور در مناسبت‌ها (صادقیان و برزین، ۱۳۸۹، صص ۲۶-۲۷).

هویت ملی مقوله ای نیست که در بزرگسالی کسب شود بلکه از همان اوان کودکی می توان این مفهوم پیچیده را با استفاده از روش های ساده و مثال های قابل فهم مثل پوشش اقوام، سرود ملی، شعرها، هنر، صنایع دستی، آداب و رسوم و ... به کودکان انتقال داد و آشنایی کودکان را با هویت ملی شان توسعه داد تا بتوانند نقش کلیدی خود را به عنوان آینده سازان کشور بهتر ایفا کنند. بنابراین لازم است در تدوین کتب پیش دبستانی به محدوده های محتوایی پرورش هویت ملی در نوآموزان توجه گردد. از سوی دیگر جلوگیری از بی هویتی نسل نو به دلیل نفوذ فرهنگ های بیگانه بویژه از طریق فن آوری های نوین و فضای مجازی، کاری نیست که بتوان یک شبه انجام داد بلکه فرایندی زمان بر و طولانی مدت است و همکاری نهادهای مختلف به ویژه خانواده و مدرسه را می طلبد.

امروزه بسیاری از خانواده‌های ایرانی از این که فرزندانشان به لحاظ فرهنگی از آنها فاصله گرفته اند شکایت دارند. گرچه لازم است که در پاره‌ای موارد، پدر و مادرها خود را به فرهنگ فرزندان نزدیک کنند تا بتوانند آنها را درک کنند و هم صحبت و راهنمای خوبی برای آنها باشند؛ اما بایستی به طور غیرمستقیم بچه‌ها را نیز به فرهنگ والدین و نیز به فرهنگ ملی خود نزدیک کرد. اجرای مراسم گوناگون، برگزاری هرچه باشکوه‌تر آنها و اهمیت دادن به فلسفه وجودی سنت ها و رسوم به ما این امکان را می دهد که بتوانیم نقش خاص و مهم این آداب را در زندگی برای فرزندانمان روشن کنیم.

آموزش و پرورش نیز به عنوان دومین نهاد پس از خانواده، می تواند نقش مهمی در شکل گیری شخصیت کودکان داشته باشد نقش هدایتگری و تربیتی مربیان و سایر دست اندرکاران مراکز پیش دبستانی در این میان بسیار حایز اهمیت است. از طرف دیگر در تدوین محتوای کتاب های دوره ی پیش دبستانی حتماً باید به پرورش و تقویت هویت ملی کودکان به ویژه از نظر نمادهای ملی توجه گردد چرا که در این مقطع سنی، نوآموزان از خواندن متون عاجزند و بیشتر به تصاویر و نمادها توجه می کنند. لذا در ادامه راهکارهای اجرایی برای شکل گیری و تقویت هویت ایرانی-اسلامی در میان کودکان پیش دبستانی ارائه می گردد:

زمزمه سرودها و آهنگ های حماسی

یکی از مهم ترین و بهترین لحظات در جمع های خانوادگی و دانش آموزی و ...، پخش سرودهای حماسی در وصف ایران است. این سرودها ضمن شاد نمودن فضا و ترغیب کودکان به زمزمه سرودها و جنب و جوش همراه با سرود، به نوآموزان کمک می کنند به صورت غیرمستقیم با هویت ملی خود آشنا گردند.

معرفی اهمیت پرچم

در فواصل زمانی مختلف و به ویژه در جشن های ملی می توان فرصتی فراهم کرد تا نوآموزان پرچم کشیده و رنگ آمیزی کنند. ساخت پرچم با وسایل در دسترس نیز برای نوآموزان بسیار هیجان انگیز است. ضمن اینکه می توان از این پرچم ها در تزئین کلاس و راهروها و ... استفاده نمود فرصت مغتنمی به وجود می آید تا در مورد پرچم مقدس جمهوری اسلامی ایران، ویژگی های آن و اهمیت احترام به آن با نوآموزان گفت و گو نمود.

شرکت دادن نوآموزان در مراسم اهتزاز پرچم به گونه ای که هر نوآموز فرصت اهتزاز پرچم را داشته باشد و فقط تماشاگر نباشد از دیگر روش هایی است که می تواند ضمن تمرین عملی احترام به پرچم ایران، به تقویت هویت ملی کودکان بینجامد.

سهیم کردن کودکان در واقعیت های تاریخی

با توجه به اینکه در سال های رشد نوآموزان و حتی قبل از آن، پدر و مادر و پدربزرگ ها و مادربزرگ ها و معلم ها و ... واقعیت های تاریخی را از نزدیک لمس و تجربه و زندگی کرده اند فرصت بی بدیلی است که بزرگترها وارد عمل شده و نوآموزان را با عکس ها و خاطرات تاریخی خود در زمینه انقلاب، دفاع مقدس و ... سهیم نمایند.

معرفی اقوام مختلف ایرانی و ادبیات فولکلوریک

با استفاده از کتاب ها، روزنامه ها، دی وی دی ها و ... می توان نوآموزان را با اقوام مختلف ایرانی مثل کرد و ترک و لر و بلوچ و ... آشنا نمود و لزوم احترام به هموطنان از هر قوم و زبانی را در آنان نهادینه کرد. تهیه لباس های اقوام ایرانی برای استفاده نوآموزان در جشن های ملی مثل دهه فجر و ... نیز ضمن تقویت حس احترام به اقوام، به تعمیق هویت بومی و هویت ملی در نوآموزان خواهد انجامید. استفاده از ادبیات فولکلوریک هر منطقه در مراسم مختلف مراکز پیش دبستانی می تواند به حفظ میراث مکتوب و شفاهی اقوام مختلف به عنوان جزئی جدایی ناپذیر از فرهنگ ایرانی کمک نماید.

معرفی ایران با استفاده از کتاب های کودکانه

با استفاده از کتاب هایی که به زبان کودکانه درباره ی ایران نوشته شده اند می توان کشور عزیزمان را از نقطه نظر شهرها و روستاها، جاهای دیدنی، فرهنگ بومی و محلی و ... به نوآموزان معرفی نمود تا ضمن پرورش احساس تعلق به ایران، با محیط زندگی خود آشنا شده و به ایرانی بودن خود افتخار نمایند. برخی از مجلات کودکان مثل سروش و دوست خردسالان و دوست کودکان و ... نیز برای معرفی هر چه بهتر ایران به کودکان مثرتر خواهند بود.

استفاده از قصه گوئی و تصویرخوانی

شنیدن قصه یکی از کارهای مورد علاقه کودکان به شمار می رود. والدین و مربیان بعد از بیان داستان های کوتاه و جذاب، نتیجه ی داستان را از کودک بپرسند و به نتیجه مورد نظر خود هدایت کنند (بخشنده، ۱۳۸۵). بنابراین قصه گوئی و تصویرخوانی با تاکید بر نمادهای ملی نیز ابزاری ارزشمند در راستای تقویت هویت دینی و ملی است.

دیدار از بناهای تاریخی و فرهنگی و ...

از آنجا که براساس تعریف شورای بین المللی موزه ها، آموزش یکی از رسالت های اصلی موزه به شمار می رود لذا موزه ها به عنوان بنیاد های اجتماعی آموزش محور، می توانند ضمن زنده نگه داشتن میراث فرهنگی و آشنایی کودکان با هویت ملی و قومی، به آموزش و بازیابی عناصر هویت تاریخی و اجتماعی افراد جامعه خود مدد برسانند (احمدیان، ۱۳۹۵). بنابراین بازدید از موزه ها، خانه های قدیمی، امامزاده ها، مساجد، محله ها و مدرسه های قدیمی فرصت مناسبی است تا بتوان نواآموزان را با فرهنگ بومی-محلی و ملی شان بیشتر آشنا نمود. بازدید از چنین مکانهایی نباید در فضای خشک و رسمی انجام گیرد بلکه با رعایت نکات بهداشتی و ایمنی، می توان هم به آموزش پرداخت و هم اینکه نواآموزان اجازه جست و خیز، تجربه و کنجکاوی در حد متعارف را داشته باشند.

مشاهده ی برنامه های تلویزیون ملی و محلی

هجمه ی برنامه های مختلفی که به صورت ۲۴ ساعته از ماهواره و سایر وسایل ارتباطی از جمله فضای مجازی در معرض دید نواآموزان قرار می گیرد زمینه ساز بی تفاوتی فرهنگی خواهد شد. لذا لازم است برنامه های محلی و ملی مناسب را که از شبکه های مختلف صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران پخش می شود به نواآموزان معرفی نمود تا بیش از پیش با فرهنگ اصیل محلی و ملی خود آشنا گردند. اختصاص زمان هایی از کلاس های پیش دبستانی برای تماشای برنامه های صدا و سیما به صورت دسته جمعی، علاوه بر ایجاد نشاط و سرزندگی، باعث ایجاد رغبت در نواآموزان برای استفاده از منابع رسمی محلی و ملی شده و آنان را تا حد زیادی از هجمه های بی شمار رسانه های غربی مصون خواهد نمود.

تماشای بازی های ملی از تلویزیون یا از نزدیک در استادیوم ها و ورزشگاه ها با مشارکت والدین

بردن نواآموزان به ورزشگاه ها برای تماشای مستقیم بازی های تیم های فوتبال و والیبال و کشتی و ... که در آنها ضمن مشارکت گروهی بازیکنان، تعصب ملی و میهنی موج می زند فرصت بسیار مناسبی است تا نواآموزان را بیشتر با هویت ملی شان مانوس نمود. تشویق تیم های ملی حتی در خانه در زمان تماشای تلویزیون نیز می تواند عشق به وطن را در نواآموزان نهادینه کند.

توجه دادن نواآموزان به نواخته شدن و طنین انداز شدن سرود مقدس جمهوری اسلامی و به اهتزاز درآمدن پرچم کشورمان در میادین ورزشی و نیز دقت در رفتار ورزشکاران در این لحظات غرورآفرین، می تواند به تقویت هویت ملی نواآموزان کمک نماید.

ساخت دفترچه ی هویت ملی

جمع آوری تصاویر و عکس های قدیمی (از مجله ها و روزنامه ها) که در آنها هویت ملی میهنی مشهود است و چسباندن آنها در یک دفترچه، می تواند اطلاعات بسیار مناسبی را در مورد هویت ملی به نوآموزان منتقل نماید.

ترویج غذاهای محلی-ملی

نفوذ فست فود، فینگر فود، پاستا، لازانیا و ... در زندگی و سفره نوآموزان باعث تغییر ذائقه کودکان و دوری آنان از فرهنگ ملی-محلی شده است. برگزاری جشنواره های غذاهای محلی و ملی با مشارکت والدین نوآموزان می تواند به تقویت فرهنگ، سنت های بومی و ملی کمک شایانی بنماید.

اجرای نمایش های وانمودی

بیشتر نوآموزان دوست دارند وانمود کنند شخص دیگری هستند. تهیه لباس یا ماسک شخصیت های معروف ملی مثل پوریای ولی، جهان پهلوان تختی، علی دایی و ... و استفاده از آن در حین نمایش، می تواند فرصتی فراهم کند تا نوآموزان با شخصیت های ملی خود آشنا شده و هویت ملی خود را استحکام بخشند.

معرفی آداب و رسوم

هر کشور و هر فرهنگ، آداب و رسوم و سنت هایی با قدمت تاریخی دارد که از نسلی به نسل دیگر انتقال یافته است. این آداب و سنن بسیار معنا دارند و به بیانی وجه مشترک افراد یک مرز و بوم را تشکیل می دهند. بخشی از این سنت ها هویت ملی یک قوماند و به وسیله آن در دنیا شناخته می شوند.

بسیاری از اعیاد ملی و مذهبی ما با آداب و رسوم خاصی برگزار می شوند. هر کدام از این مراسم و رفتارهای مرتبط با آن فلسفه خاصی دارند. برپایی این سنت ها با تشریفات، جشن ها و آیین های مربوط به خود برای کودکان نیز لذت بخش و خاطره ساز است. به یاد آوردن لحظه های خوب و به یاد ماندنی همواره باعث تقویت و زنده شدن آن خاطرات می شود و به انسان شادی و نشاط می بخشد. یکی از خاطرات خوب و مثبتی که کودکان می توانند همیشه در ذهن داشته باشند، مراسم عید نوروز است.

حضرت آیت الله خامنه ای سال شمسی را از عناصری می دانند که در آن هم به هویت اسلامی و هم هویت ایرانی توجه شده است (مرشدی زاد و احمدلو، ۱۳۹۶: ۷۰). ایشان هم چنین عید نوروز را از این جهت که ابتدا و آغاز سال را هجرت پیامبر اسلام قرار داده اند دارای ویژگی اسلامی و به خاطر این که ایرانیان اول بهار را اول سال خود قرار داده اند و این هم یک ذوق و سلیقه ایرانی است به ایرانیان ربط می دهد (نرم افزار حدیث ولایت، ۱/۰۱/۱۳۷۷، نقل از مرشدی زاد و احمدلو، ۱۳۹۶). عطر شکوفه ها و گل های بنفشه، جیک جیک پرندگان، سفره هفت سین با عطر سنبل و زیبایی تخم مرغ های رنگ شده، رفتن به خانه مادربزرگ و پدربزرگ و عیدی گرفتن از دست آنها و بسیاری از آداب دیگر رنگ تازه ای به زندگی کودک می دهد. این قبیل مراسم نه تنها خاطره های خوش در حافظه کودک برجا می گذارد، بلکه در رشد عاطفی و اجتماعی او تأثیر بسزایی دارد.

باید کودکان را تشویق کرد تا در دید و بازدیدهای عید شرکت فعال داشته باشند به طوری که به دیدن بزرگترها بروند و با احترام و ادب، عید را به آنها تبریک بگویند و چنانچه عیدی دریافت کردند قدردانی و تشکر کنند. والدین بهتر است سعی کنند تمام آداب و رسوم این عید ملی را به جا آورند و همراه با چیدن هفت سین سفره عید، برای یکدیگر سال خوشی آرزو کنند. به جا آوردن این سنت ها بر استحکام پیوند افراد با یکدیگر می افزاید. جشن های ملی، شادی های ملی و این که همه با یک هدف خوشحال اند، ارتباط افراد با یکدیگر را عمیق تر و وسیع تر می کنند.

معمولاً در چنین ایامی اعضای خانواده ها دور هم جمع می شوند؛ حتی اگر در مکان هایی با فاصله زیاد از یکدیگر زندگی کنند، از این فرصت استفاده می کنند و به دیدار هم می روند و چند روزی را با یکدیگر می گذرانند. همین دور هم جمع شدن، برای یکدیگر ارزش قائل شدن و به بزرگترها احترام گذاشتن از مسائل مهم برای کودکان محسوب می شود. آنها ضمن این که از این فضای گرم، صمیمی و شاد خانوادگی لذت می برند، به این معنای مهم در زندگی می رسند که افراد برای یکدیگر ارزش دارند و این ارزش ها را بایستی حفظ کرد. آنها می آموزند که برای بزرگترها احترام ویژه ای قائل شوند، زیرا می بینند که والدینشان نیز این گونه عمل می کنند. بسیاری از مسائل تربیتی را می شود به صورت غیرمستقیم و به طور عملی توسط همین آداب و رسوم آموزش داد. بنابراین حفظ آداب و رسوم برای سلامت روانی و رشد فردی و اجتماعی فرزندان ضروری است؛ به اضافه این که از این طریق به حفظ هویت ملی کودکان نیز کمک می شود.

بحث و نتیجه گیری

امروزه تاثیر رسانه ها بر افکار عمومی بر همگان روشن است و صاحبان شبکه ها و رسانه های جهانی با استفاده از این ابزار کارآمد به دنبال تخریب فرهنگ و هویت بومی و ملی کشورهای مختلف هستند. از سوی دیگر از آنجا که تقویت هویت اسلامی-ایرانی نقطه مقابل و راهکار اصلی برای مقابله با بحران هویت می باشد هر تلاش و کوششی که در این راستا صورت گیرد در واقع نوعی تقویت هویت ملی و امیدوار ساختن این نسل به آینده و اعتماد و اتکا به گذشته خویش می باشد. یک کودک برای کسب هویت از عوامل گوناگونی همچون خانواده، نهادهای تربیتی و پرورشی، رسانه های گروهی و مطبوعات و ... متأثر است و از آن جایی که هدف هشتم در اهداف تفصیلی دوره پیش از دبستان به پرورش هویت ملی اختصاص دارد، افزایش شناخت و آگاهی نسل نو نسبت به عناصر و اجزای هویت ملی می تواند به شکل گیری و تقویت هویت اسلامی-ایرانی کودکان کمک شایانی نماید.

منابع و مآخذ

- احمدیان، ارمغان (۱۳۹۵). پژوهشی بر انتقال مفاهیم باستان شناسی به کودکان در موزه های باستان شناسی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه شهرکرد.
- ایمان، محمدتقی و روحانی، علی. (۱۳۹۲). هویت های اسلامی و هویت های رقیب (هویت جهانی، ملی و قومی) مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه شیراز. فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره ۶، ش ۱.
- بخشنده بالی، عباس (۱۳۸۵). بررسی مراحل شکل گیری هویت دینی کودکان و نوجوانان. تهران: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما. زاهد، سعید. (۱۳۸۵). هویت ملی ایرانیان. نشریه راهبرد یاس. سال اول. شماره چهارم. صص ۱۳۸-۱۲۹.
- صادقیان، نبی الله و برزین، شیرین (۱۳۸۹). آشنایی با راهنمای برنامه دوره پیش دبستانی برای تولید محتوای فعالیت های مراکز آموزشی پیش دبستانی. تهران: انتشارات شورا.
- لطف آبادی، حسین. (۱۳۸۵). آموزش شهروندی ملی و جهانی همراه با تحکیم هویت و نظام ارزشی دانش آموزان. نوآوری های آموزشی. دوره ۵، شماره ۱۷ (ویژه نامه نوآوری در تربیت شهروندی)، صص ۱۱-۴۴.
- مرشدی زاد، علی و احمدلو، کاووس (۱۳۹۶). مولفه های هویت اسلامی و ایرانی در اندیشه آیت اله خامنه ای. مطالعات ملی، دوره ۱۸، ش ۲ (۷۰)، صص ۶۳-۷۶.
- مطهری، مرتضی. (۱۳۷۲). خدمات متقابل اسلام و ایران. چاپ نوزدهم، تهران: صدرا.
- یوسفی، علی. (۱۳۷۹). فرهنگ و هویت ایرانی، فرصت ها و چالش ها (میزگرد). فصلنامه مطالعات ملی. ش ۴، صص ۶۰-۹.

- Barrett, Martyn. (2000). The development of national identity in childhood and adolescence. University of Surrey. <http://epubs.surrey.ac.uk/1642/>
- Biran, Mertan. (2011). Children's perception of national identity and in-group/out-group attitudes: Turkish-Cypriot school children, *European Journal of Developmental Psychology*, 8:1, 74-86, DOI: 10.1080/17405629.2010.533982
- Gelisli, Yucel. (2014). Values of national identity in child magazines. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 116 (2014) 3308 – 3312 Available online at www.sciencedirect.com
- Proulx, Natalie. (2018). <https://www.nytimes.com/2018/03/06/learning/teaching-activities-for-national-identity-is-made-up.html>

SID

سرویس های ویژه

سرویس ترجمه تخصصی

کارگاه های آموزشی

بلاگ مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری STES

فیلم های آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

مقاله نویسی علوم انسانی

اصول تنظیم قراردادها

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقاله